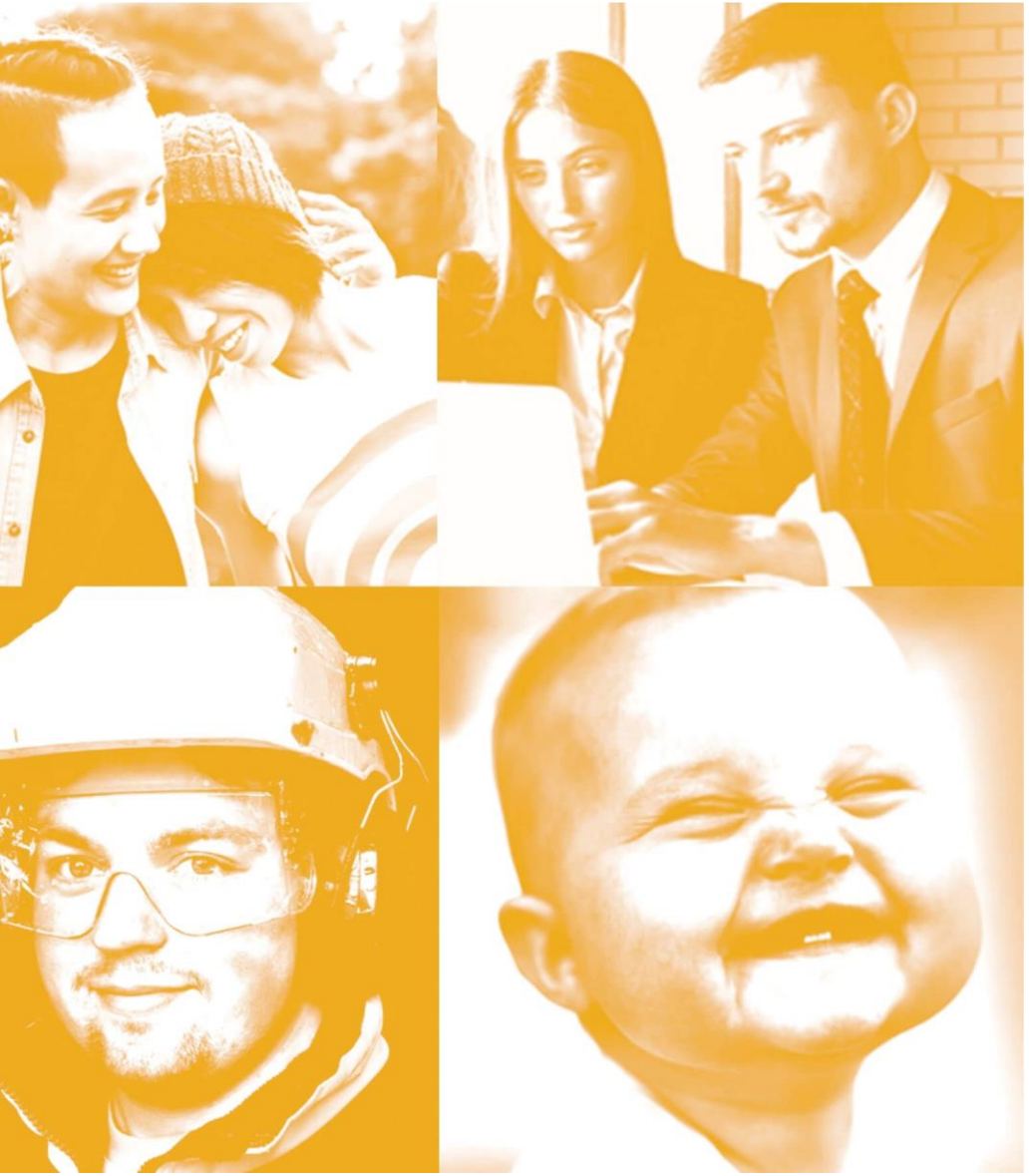

Hallituksen esitys laeiksi tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 73/2021 vp)

Mirka-Tuulia Kuoksa
Lakimies

Talousvaliokunta 10.5.2021

Säännökset, joiden voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi

58 a § Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

58 b § Ravitsemisliikkeiden valvonta ja rajoitusten edellytysten seuranta

58 c § Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

58 d § Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi *(muutettuna)*

58 e § Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

58 f § Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

58 g § Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

58 h § Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

59 a § Valvonta

59 b § Tarkastukset

59 c § Määräykset ja pakkokeinot

59 d § Toimivaltainen viranomainen kunnassa

91 § Päätöksen täytäntöönpano

→ **Voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31.12.2021 saakka**

Ravitsemistoiminnan rajoitukset

- Ravitsemistoiminnan rajoitukset ovat olleet osa sosiaalisten kontaktien vähentämiseen tähtääviä suosituksia ja rajoituksia.

- Sekä kansainväliset että Suomesta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että epidemiaa voivat kiihdyttää eniten tilanteet, joissa ihmiset viettävät vapaa-aikaansa pitkään ahtaissa sisätiloissa, joissa on paljon ihmisiä tiiviissä kontaktissa

- Tällaisissa tilanteissa yksikin tartuttava henkilö voi altistaa virukselle suuren joukon ihmisiä, joista voi käynnistyä laajoja tartuntaketjuja.

- Jo kesästä 2020 voimassa olevia rajoituksia on pidetty välttämättöminä sekä rajoitusten säätämisen että niiden soveltamisen aikana.

- Välttämättömyyden arviointiin liittyvät nyt uusina tekijöinä uusien virusmuunnosten uhka ja aivan viime aikoina käyttöön otetut muutkin rajoitustoimet.

- Ravitsemistoiminnan rajoitukset ovat yhteiskunnan muiden rajoitustoimien ohella pitäneet epidemian leviämisen Suomessa hyvin hallinnassa, mutta toimia on välttämätöntä vielä jatkaa.

Elinkeino- ja harrastustoimintaa sekä liikennettä koskevat toimenpiteet epidemian eri vaiheissa

Perustaso

- Asiakkaille ja osallistujille tarkoitetuissa tiloissa ja ravintoloissa:
- Käsien puhdistaminen
- Toimintaohjeet
- Tilojen puhdistaminen
- Väljä oleskelu

→ Suoraan lain nojalla

Kiihtymisvaihe

- Alueellinen viranomaispäätös:

Tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja osallistujien on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa

- Traficomin päätös matkustajamäärän rajoittamisesta enintään puoleen

Leviämisvaihe

- Alueellinen viranomaispäätös:

Asiakas- ja osallistujatilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta enintään kahdeksi viikoksi

Tartuntatautilain 58 d §:n 4 momentin muutos

58 d §:n 4 mom. (voimassaoleva)

Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten:

1) oleskelua kasvotusten tai samassa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai

2) fyysistä kontaktia toisiinsa.

---

58 d § 4 mom. (muutosehdotus)

Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten:

1) oleskelua kasvotusten tai samassa *sisä*tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai

2) fyysistä kontaktia toisiinsa.

→ **Muutos tulisi voimaan 1.6.2021**

Vaikutukset

- Ehdotetun sääntelyn vaikutuksia on arvioitu laajemmin aikaisemmissa, samoja säännöksiä koskevissa hallituksen esityksissä (HE 72/2020 vp, HE 139/2020 vp, HE 245/2020 vp, HE 6/2021 vp ja HE 31/2021 vp).

- Vaikka hallitus on päättänyt useista toimenpiteistä, joiden tavoitteena on ehkäistä rajoittamistoimista aiheutuvia haittoja, rajoituksilla on ollut myös haitallisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia.
    - Yritysten toimintaan vaikuttavat rajoitusten lisäksi kuluttajien yleinen epävarmuus käyttää palveluja.

- Valtioneuvoston säätämien tai viranomaisten päättämien rajoitusten ja yritysten vaikean taloudellisen tilanteen välistä syy-yhteyttä on vaikea arvioida.

- Tästä syystä muun muassa voimassa olevat yritystukimallit eivät perustu rajoitusten voimassaoloon, vaan koronaviruspidemian aiheuttamaan yritysten vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen.

Tartuntatautilain 58 d §:n muutos

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan tartuntariski laskee merkittävästi ulkotiloissa verrattuna sisätiloihin, joissa ilmanvaihto on puutteellista ja oleskellaan tiiviisti.

- Ehdotetun muutoksen myötä kahden metrin turvaväli koskisi vain sisätiloissa tapahtuvaa toimintaa.

→ Tällöin ulkotiloissa olisi mahdollista järjestää toimintaa tai tapahtumia ilman, että toiminnanharjoittajan tulisi varmistaa osallistujien kahden metrin turvaväli toisiinsa.

- Muutoksella turvattaisiin osaltaan elinkeinonharjoittajien yhdenvertaista kohtelua tilanteessa, jossa erityyppisiin ulkotiloihin on samankaltaisesta tartuntariskistä huolimatta sovellettu erilaisia rajoitustoimia.

Ravitsemistoiminta

- Ehdotuksessa tarkoitettuja rajoituksia voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella epidemiatilanteen niin vaatiessa.

- Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen mukaan parhaassa skenaariossa erityisiä rajoituksia ei esimerkiksi kesällä 2021 tarvittaisi lainkaan, mutta esityksen tarkoitus on varmistaa mahdollisuus säätää välttämättömiä rajoituksia.

- Ehdotuksessa tarkoitetut rajoitukset vaikuttaisivat ravitsemisliikkeisiin eri tavoin riippuen siitä, onko kyseessä ruokaravintola, kahvila, baari, yökerho tai pääasiassa take away -ruokaa tarjoava ruokakioski.

Elinkeino- ja harrastustoiminta sekä henkilöliikenne

- Hallituksen esityksessä HE 245/2021 vp on arvioitu elinkeino- ja harrastustoimintaa sekä henkilöliikennettä kokevien säännösten vaikutuksia oletuksena, että esitetyt säännökset olisivat olleet voimassa vuoden 2021 loppuun saakka.

- Elinkeinonharjoittajille taloudellisesti suurin merkitys on tilojen asiakasmäärään vaikuttavilla velvoitteilla ja rajoituksilla (58 d §, 58 f § ja 58 g §), jolloin toiminta voi muuttua tappiolliseksi ja alentaa merkittävästi liiketoiminnan kannattavuutta.

- Yrityksille aiheutuvat taloudelliset vaikutukset riippuvat ennen kaikkea rajoitusten ajallisesta kestosta ja niiden laajuudesta, mutta myös siitä miten nopeasti kuluttajien luottamus palveluihin palautuu rajoitusten poistuttua.

Kompensaatio

- Esityksessä ei ole säädetty elinkeinonharjoittajille kohdennettua toimialakohtaista kompensaatiomenettelyä.

- Yrityksille aiheutuneita kustannuksia korvataan yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020) mukaisesti. Laki on voimassa 31.12.2021 saakka.

- Muita tukimekanismeja ovat olleet muun muassa Finnveran takaukset, Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelmat sekä työmarkkinajärjestöjen kanssa yhteistyössä rakennettu työllisyyspaketti.

Arviointi

- Säännösten voimassaolon jatkamisen suhteen on otettava huomioon, ettei esitettyjä rajoituksia otettaisi käyttöön, mikäli covid-19-epidemiatilanne pysyisi maltillisena myös kesällä ja syksyllä 2021.

- Lain voimassaolon jatkamisella on tarkoitus varmistaa, että rajoitukset voidaan ottaa käyttöön tilanteessa, jossa ilman niitä epidemia leviäisi hallitsemattomasti.

- Ehdotetuilla rajoituksilla voitaisiin vaikuttaa perustellusti kyseisissä epidemiatilanteissa täysin konkreettisiin paikallisiin tartuntariskeihin ja niistä syntyviin kustannuksiin, sekä jossain määrin epävarmemmin toteutuviin, mutta täysin mahdollisiin huomattaviin ihmisten terveyteen ja elämään liittyviin riskeihin sekä terveydenhuollon kantokykyä uhkaaviin riskeihin.

- Kokonaisuutena arvioiden ehdotetun sääntelyn kokonaishyödyt ylittäisivät sen kokonaiskustannukset.